

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in oboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po ošti prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 6 60
pol leta 6 „ 60 „ 3 30
četrt leta 3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnine sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak anš od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računijo po petit-vrstah če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsak vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostofu. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

S O Č Č A

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadp. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnine in oglase je plačati loco Gorice. Dopisi nam se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamoje in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vsako leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Pajerjevi hlapci.

Odkar je bil dr. Gregorčič izvoljen državnim poslancem s Pajerjevo pomočjo, jnamo nešteto krat priliko opazovati, da obstoja med našimi klerikalnimi poslanci in Lahi intimna zveza, ki zahteva vsak odločnejši nastop v prilog slovenski stvari v naši deželni zbornici. Kazali smo ponovno na to zvezo in na škodljive posledice, ki jih vede ta zveza za seboj, in živeli smo se bili v to zvezo že tako, da nas ni presenetil tako kmalu kak korak, ki je očitno kazal na to zvezo. Kar se je pa zgodilo v našem deželnem zboru ob zaključanju minolega zasedanja v soboto, to presega že vse meje. Ob tej priliki so se dr. Gregorčič in njegovi klerikalni tovariši pokazali prave gnjusobe.

Kakor smo že ponovno poudarjali, pričakovali smo v minulem zasedanju burnih prizorov, pričakovali smo, da naši poslanci osvetlijo v pravi luči Pajerjeve spletkarije v kmetijskem društvu in vse drugo, kar je zakrivil nad nam Slovenci. Toda, kakor smo povedali že v soboto pri vprašanju deželnega kmetijskega urada, prišlo je drugače. Klerikalci se zlezlo srce popolnoma v hlače, molčali so in pustili ta posel naprednim poslancem; sami se niso za to niti zmenili. Da, sli so celo tako daleč, da so posamezni izmed njih celo potrdili nezakonito imenovanje Pajerjevega sorodnika dr. Staudingerja ravnateljem deželne hipotečne banke.

Napredni poslanci, dasiravno samo trije, so Pajerju povedali v obraz, kar mu je slo; klerikalci pa so ob takih prilikah sedeli mirno, kakor pravi mameluki, češ, mi nimamo ničesar zraven, nas se to ne tiče. Prišla je zadnja seja, na katere dnevnem redu je bilo nič manj nego 115 točk. Kako se je rešilo teh 115 točk, med njimi posebno ona glede dovoznih cest, govorimo na drugem mestu. Tu se omejimo na škandalozen prizor, ki se je odigral v sramoto goriskim Slovencem koncem seje.

Deželni glavar je govoril zaključni govor. Omenjal je v istem, kaj je vse deželni zbor napravil; potem pa se je spravil na naše napredne poslance in jim očital, da so

se proti njemu posluževali orodja, ki se rabi v takozvanih „bassi fondi“. Napredni poslanci seveda na kaj takega niso molčali. Dr. Tuma, dr. Treo in Strekelj so živahno protestovali proti takemu govorjenju ob zaključanju zasedanja. Bil je to naravnost diven prizor. Deželni glavar je na to kmalu končal svoj govor, v katerem je rabil tudi slovenske besede: „Lepa hvala za vspešno sodelovanje“. Zaklicalo se je cesarju trikratni „Ev-viva“, in vstal je dr. Verzeznassi, da se zahvali deželnemu glavarju. Spustil pa se je tudi on takoj v ton, kakorsnega je rabil deželni glavar in psoval slovenske napredne poslance, da so obrekovali deželnega glavarja. Nastal je zopet burni prizor. Poslanci dr. Tuma, dr. Treo in Strekelj so slovesno protestovali proti takim pridigam in konečno odšli iz dvorane. Ostali so zopet lepo med seboj naši klerikalci in L. hi. Komaj je končal dr. Verzeznassi, zahvalil se je dr. Pajerju in potem, seveda laški slovenskim klerikalcem na izdatni podpori pri vodstvu deželnega zbora.

To je bil med za dr. Gregorčiča. Govoril je tudi on, in kako je govoril! Pohvalil je dr. Pajerjevo vstrajnost in čujte — njegovo nepristranost in naklonjenost napram Slovencem. Malo prej je Pajer rabil grde besede napram slovenskim naprednjakom, ker so mu isti očitali razne grde čine, katere je zagrešil nad Slovenci. Malo prej sta se odigrala dva burna prizora v zbornici, med katerima so slovenski naprednjaki odločno zavrnila, da bi se jih smatralo kot solarčke, kedar vrsé svoj posel kot zastopniki slovenskega ljudstva. Malo prej so napredni poslanci odločno nastopili za svoje pravo, da branijo čast slovenskega ljudstva na Goriskem. Na to pa dr. Gregorčič ob nenavzočnosti naprednjakov poje slavo istemu dr. Pajerju, najzagrizenejšemu sovražniku slovenskega naroda na Goriskem. Kaj takega ni še videl naš deželni zbor, in Pajer sam si gotovo po svojem delovanju v tem letu ni kaj takega pričakoval. Zgodilo pa se je to, in danes moramo s tem računati. Kar smo rekli o naših klerikalcih do danes, vse to je še premalo rečeno. Če smo jih še tako ostro kri-

tikovali, če smo rabili še tako ostre izraze proti njim, bilo je še vse premalo. Danes stojijo pred nami kot pravi prodanci, kot pravi mameluki, katerih ni prav nič več sram. Dr. Pajer je v letošnjem letu na razne načine žalil slovensko narodnost na najostudnejši način. Zlorabil je celo svojo moč pri imenovanjih, tako da je proti volji obeh klerikalnih deželnih odborikov imenoval ravnatelja hipotečne banke in na mesto dveh slovenskih deželnih pisarniških uradnikov enega Laha in enega Slovenca.

V deželni zbornici sami je tolmačil poslovnost tako, da je njemu popolnoma na prosto dano, kedaj dovoli čitanje interpelacij. Zraven tega pa se je enkrat povspel celo do trditve, da se morajo vsi predlagi poslancev predložiti prej deželnemu odboru, da isti potem razpolaže z njimi, kakor hoče. Pri deželnozbornih sejah je deželni glavar ponovno dokazal, da pač pusti Italijanom, da delajo, kar hočejo, da tudi kršijo pravilnik deželnega zbora; dočim je napram Slovencem določila pravilnika strogo izvrševal, včas pa tudi ista tolmačil proti vsaki zdravi pameti po svoje. Na kratko rečeno, se je naš deželni glavar pokazal vseskozi laškega strankarja pri tem zasedanju deželnega zbora. Kljub vsemu temu pa mu je „ljubljenec naroda“ dr. Gregorčič potem, ko ko je hotel deželni glavar napredne poslance, kateri edini so varovali narodno čast v minulem zasedanju, obdelavati kakor kake solarčke, pel slavo za požrtvovalno in nepristransko delovanje v prid slovenskemu ljudstvu na Goriskem. Nehoté se pri tej priliki spominimo, da sta dr. Gregorčič in Berbuč po laški milosti postala deželna odborik, in da Lapanja in Bolko uživata lepe dijete pri hipotečni banki, da so se torej ti štirje poslanci glede na svoj žep, gledé na mnogostevilne kronice, ki se stekajo v žep teh štirih klerikalnih poslancev, popolnoma prodali Lahom, in jim je sedaj deveta briga, kaj poroké njihovega obnašanja slovenski volilci, katerim se o čem takem niti ne sanja. Zolé mora prekipeči vsakemu poštemenu Slovincu, ko sliši kaj takega o svojih poslancih, ki so poklicani v to, da v prvi vrsti branijo slo-

vensko čast, ki so v prvi vrsti poklicani v to, da se postavijo po robu vsaki žalitvi slovenske narodnosti od strani oholih Lahov. Nasi klerikalci so se danes torej popolnoma prodali dr. Pajerju in živé z istim v bratovski ljubezni; ne zmenijo se pri tem za koristi slovenskega ljudstva na Goriskem ni najmanj.

Zadovoljijo se, da se podelé drobtinice našemu delu dežele ter jih prav n'e ne briga, če pri tem še tako trpi slovenska narodna čast. Lahi so v zbornici vedno edini, in če se tudi predlaga kaj proti prepričanju tega ali onega laškega poslanca, isti glasuje z večino, ker mu je vendar pred vsem na srcu edinstvo laške delegacije v deželnem zboru. Pri nas je to drugače. Klerikalci, če le morejo, glasujejo proti vsakemu predlogu s slovenske napredne strani, ker dobro vedó, da pojdejo Lahi z njimi. S tem pač morda mislijo, da koristijo svojim strankarskim namenom; toda slovenski stvari so s tem proklete malo služili. Prav je imel dr. Treo, ko je v zbornici izjavil, da res občuduje solidarnost na laški strani zbornice, da pa tembolj obzaljuje nesolidarnost slovenskih poslancev. Slovenski klerikalci so iz ust dr. Gregorčiča včas v tem zasedanju še pred glasovanjem izjavili, da bodo glasovali za laški predlog, ako slovenski propade. Zgodilo se je to večkrat. Kdo naj vzame potem slovenske predloge resno! Ravno v nasi deželni zbornici je položaj tak, da se brez Slovencev ne more ničesar skleniti. Ako so torej naši poslanci vedno pripravljene tudi na to, da poberejo svoje klobuke in gređó, morajo Lahi ugoditi njihovi želji. Ker so se pa naši klerikalci danes popolnoma podali Lahom zato, da uničijo slovenske naprednjake, jim je vsak odločen nastop onemogoten, in zaraditega ostane žaljena slovenska čast tam, kjer je bila t. j. pod petami naših Lahov, da jo še dalje teptajo in ji pljuvajo v lice.

Čas je torej, da se volilci postavijo po robu takim zastopnikom in jim pokažejo vrata, če bi se upali med nje. Pajerjevih hlapcev naš slovenski narod na Goriskem ne potrebuje! Onpo-

— 23 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalj.)

Ko se nekaka doba konča, pride nekak razcvet na vseh poljanah. Večkrat mi je že prišlo v glavo ter me napolnilo z začudenjem to, da na primer najnovejši večji romanopisci niti sami ne vedo, kako daleč jim je še do tega, da postanejo mistiki. Nekateri se že zavedajo, da so že, ter to glasno priznavajo. V vsaki knjigi, katero odprem v poslednjem času, vidim ne človeške duše, ne volje in osobne strasti, marveč splošne fatalne moči, znamenja strašnih bitij, neodvisne od posameznih prikaznij, živeče same za sebe, nalik Goethejevim materam.

Kar se mene tiče, nahajam se gotovo tudi že na meji. Vidim to in se ne bojim. Propad me vleče; zlasti mene vleče osobno tako daleč, da ko bi mogel že danes, pa bi odšel na samo dnó, in pojdem, brž ko mi bo le mogoče.

Dnó 28. malega travna.

Napajam se s tem življenjem v Ploševu in z vsakdanjim pogledom na Angelico ter pozabljam, da ona pripada nekomu drugemu. Oni Kromicki, ki sedi ondí v P-ku, ali morda še kje dalje, se mi dozdeva

kot nekako neistinito bitje, oropano realnega obstanka, nekako zló, ki ima priti tako kakor na primer pride smrt, na katero se vendar vedno ne misli. Toda včeraj me je doletel nekak memento. To je drobna in navidezno najnavadnejša stvar! Angelica je prejela zarano pri čaju dvoje pisem. Teta jo je vprašala, ali ji je pisal mož, in ona ji je odgovorila: »dà!« Ko sem to slišal, sem začutil tak utis, kakoršnega mora začutiti obsojenec, ki je na večer pred svojo smrtjo imel sladke sanje, iz katerih pa ga sprebudé z naznanilom, da je že čas, da si ostriže lase, na kar mora iti pod gilotino. Zagledal sem nakrat z vso izrazitostjo, katero se nisem še toliko zavedal doslej, vso svojo nesrečo. Ves dan mi je ostal ta zlokobni občutek, tem bolj, ker me je teta kakor nalašč mučila. Angelica je hotela odložiti čitanje pisem na poznejši čas po čaju, med tem je teta zapovedala čitati ju takoj, na to pa je jela izpraševati, kako se počuti Kromicki?

»Hvala lepa, dobro!« odvrne Angelica.

»Pa kako se mu tam godi?«

»Hvala Bogu! Piše, da nepričakovano dobro.«

»Kedaj se vrne?«

»Pravi, da takoj, ko mu bo mogoče.«

In jaz s svojo občutljivostjo sem moral poslušati ta vprašanja in te odgovore. Ko bi bili teta in Angelica pričeli nekak neistinit, ciničen razgovor, ne bili bi mi bolj potrgali ž njim mojih živcev. Od svojega prihoda v Plošev sem to pot začutil prvokrat nevoljo in nekako jezo do Angelice. »Imej vsaj nekoliko pomilovalnega nagiba ter ne govori v moji navzočnosti o tem človeku — ne zahvaljuj se v odgovorih na

vprašanja po njegovem zdravju in ne reci: Hvala Bogu!« — sem si mislil v duši. Med tem pa je ona odprla drugo pismo; pogledavši na datum, je dejala: »To je starejše« — in jela ga čitati. Zrl sem na sklonjeno njeno glavo, na njene lase, na povešene njene trepalnice — in zdelo se mi je, da to čitanje traja neznošljivo dolgo. Ob enem sem razumel, da te ljudi, to je njo in Kromickega, druží ves svet skupnih koristij in ciljev, da ona sta zvezana z nerazveztljivimi vezmi in da vsled neizogibnih vzrokov se ona morata začutiti zvezana drug z drugim. Spoznal sem, da jaz stojim in bom stal vedno zunaj, tudi takrat, ko bi si celo pridobil njeno vzajemnost. Doslej od prvega mojega seznanenja z Angelico, sem se čutil v globeli propada tako, kakor se čuti globel brezna, katero zakriva megla. Sedaj se je megla razpršila in zagledal sem brezno, kakor je široko in globoko.

Imam pa vendar to posebno lastnost, da pod neizmernim pritiskom se začujem razpenjati. Moja ljubezen ni smela doslej hoteti česar si bodi, toda v tem hipu je nevoščljivost jela ohupno zahtevati ugonobitve in poteptanja vseh teh neizprosnih pravic, teh vozlov in teh pritisklin. Angelica je čitala samo par minut; med tem časom pa sem prekorlačil celo skalo nadlog, tembolj, da so me, kakor po navadi, tlačile tudi druge misli, ki so bile obenem analiza in kritika osnovne bolesti. Evo, rekel sem sam sebi, da to razburjenje in ta grenkost, katero čutim, imajo nekaka smešna znamenja nekih ženskih čemernostij; — dalje sem si mislil, da s takimi živci se ne da živeti, in končno sem se vprašal: ako te že taka preprosta stvar, kakor je

trebuje odločnih mož, ki znajo vsekar nastopiti za narodove pravice. Klerikalci taki močje niso. Zaraditega, slovenski volilci, pomedita s takimi Pajerjevimi hlapci!

C. kr. realka v Gorici.

Vprašanje

dlež. poslanca Aloj. Štreklja na Nj. Vzvišenost ministra za uk in bogočastje.

V pokneženi grofiji Goriski in Gradiški nemščina ni deželni jezik. Da sta pa obe srednji soli, namenjeni našemu prebivalstvu, z nemškimi učnimi jeziki, je dokaz, kako osrednja vlada zančuje avstrijske podanike v obmejnih deželi.

Slovenca in italijansko ljudstvo že od nekaj zahteva gimnazijo in realko v svojem jeziku. — Željam po slovenski gimnaziji je hotela vlada vsreči s ... c. kr. pripravljavnic, ki naj pripravljajo te preklicane slovenske paglavce za nemško gimnazijo, — hrepenenju prebivalstva po realki v deželnih jezikih pa je vlada odgovorila s tem, da nam je poslala nesposobnega ravnatelja, trdega in ošabnega Nemca, ki naj s svojo germansko brezobzirnostjo uničuje našo mladež, katera hrepeni po višji izobrazbi.

Od 10-letnih dečkov se zahteva že dobro poznanje nemškega, torej deželnega jezika, ako hočejo biti deželni realne izobrazbe, toda ravnatelj tega zavoda ni zmožen deželnih jezikov, on se ne more razgovoriti s strankami iz tega ljudstva, kateremu naj služi.

Ravnatelj c. kr. realke v Gorici je začel pa tudi samolastno uvajati obveznosti dijaštvu in profesorjem, kakoršnih pred njim ni bilo, jih ni na nobenem državnem zavodu in — ne čutimo za nje v Gorici prav nikake potrebe, ker hočemo imeti dobro realko in ne kak strankarski, jezuitski kolegij!

Fosledica takih izrednih razmer je ta, da redni profesorji bežijo iz Gorice ali pa nočejo sem priti, kar je ravnatelju še ljubše, da more klicati v deželo po svojem srcu in ukusu suplente iz svoje ljubljene Tirolske in drugih nemških dežel. Zdej je na realki kar 9 suplentov, torej več nego profesorjev, in med temi je en sam, ki razume en deželni jezik. — Povsod po svetu so uradniki, učitelji zaradi ljudstva, pri nas na Goriskem pa je ljudstvo tu zaradi takih suplentov in učiteljev, otroci že morajo znati njihov jezik, da, celo njihov tirolski dialekt, njim pa ni treba znati deželnih jezikov!

In ti suplenti so metla v roki ravnatelja, ki pometa z njimi slovenske in laške otroke iz sole! Ti suplenti se niti ne potrudijo, da bi govorili vsaj pravilno nemščino, marveč golčijo vsak svoj dialekt, do naše mladeži pa se skrajno brezobzirni in brezsrčni! Kaj njim to mar, ako tudi vsi naši otroci propadejo, ho vsaj imelo na naših tleh dobroga kruha več takih ljudij, kakoršni so sedanji nemški suplenti.

Za vsprejemne izpite so bili prej vedno določeni starejši profesorji, ki že poznajo

zavod veliko let in poznajo ljudstvo, iz katerega prihaja mladež na realko. Profesorji so razumeli jezik ljudstva, kar je toliko bolj potrebno ob vsprejemnih izpiti. — Letos pa je ravnatelj poveril ta posel mladim nemškimi suplenti, ki so prav po mesarsko in proti jasnim predpisom opravljali svoj posel v veliko škodo naše mladeži in staršev. Otroci, dosli z dežele v mesto, kjer jim je vse novo, tuje, čudovito, so plašni že sami po sebi, a postavljeni pred stroge eksaminatorje, ki jih srepo, neprijazno gledajo ter izprasujejo tako kakor rojene Nemce, ne odgovorijo povoljno često niti tedaj, ako tudi znajo. Ako pa izprašujoči profesor izpregovori par prijaznih besed v dečkovem jeziku ter ga tako obodri, se deček strezne, dobi pogum, odgovori povoljno in izpit je napravljen.

Toda ne le to, nemški suplenti so zahtevali od otrok veliko več nego je predpisano, zahtevali so od naših otrok več znanja nemščine nego ga zahtevajo predpisi od nemških otrok. — Predpisano je: „spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih nauk iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prostorazširjenih stavkov, poznavanje prepisnih pravil.“

Toda od naših otrok se je zahtevalo, da prečitane nemške sestavke prosto pripovedujejo s svojimi besedami.

Umevno je, da kaj takega, kar je komaj v 3. ali 4. razredu mogoče, otroci niso zmogli in — padli so, izgubili so jedno leto ali pa jim je realka za vedno zaprta.

Ker se o dajanih vprašanjih ne vodi nikak zapisnik in ker ravnatelj tega dejstva sam ne potrди, je mogoče dognati resnico le s — pričanjem propadlih dečkov.

Nekateri starši so se pritožili, a odgovor so dobili nepovoljen, toda poslanec z zagotovili, ki se ne morejo izpolniti, ki pa dokazujejo — slabo vest.

O ravnatelju samem pa dostavljamo le še eno opazko, da je ob nastopu službe zagotovil, da se v 6 mesecih nauči za potrebo slovenski, toda on, velik katoličan, te besede ni držal.

Z ozirom na vse to vprašamo: 1. Ali so Vaši Vzvišenosti znani abnormalni odnosi na c. kr. realki pod novim ravnateljem?

2. Kaj misli V. Vzvišenost ukreniti, da bo c. kr. realka služila potrebam našega ljudstva?

V Gorici, dne 10. nov. 1904.

Davkarije in financa.

Vprašanje

deželnega poslanca Aloj. Štreklja na Nj. Vzvišenost gospoda finančnega ministra.

Finančna uprava v naši deželi daje že od nekaj neprenehoma opravičenih pritožb slovenskega prebivalstva. Tudi v tem zasedanju je že bila predložena jedna interpelacija, ki pojasnjuje vzroke, zakaj finančni uradi postopajo tako, da Slovence žalijo celo

tedaj, ko le-ti nosijo svoje novce v državne blagajne.

V tej interpelaciji pa obračamo pozornost Vaše vzvišenosti na nekatera kričeta za ljenja, preziranja slovenskega prebivalstva, kateremu so razni finančni uradi namenjeni.

C. kr. davkarije povsod uradujejo italijanom v italijanskem jeziku. Tudi eksekucije in uknjizbe v zemljiško knjigo se izvrše v italijanskem jeziku. In to je prav!

Toda iste c. kr. davkarije so pa nasproti Slovincem pravcate ponemčevalne kovačnice! Ako Slovence zaradi neplačanih davkov rubi ali se uknjizi na njegovo posest, tedaj se poslužuje edino le nemščine, Slovenec dobiva v deželi, kjer ni Nemcev, od c. kr. oblasti nemška plačilna povelja in nemške uknjizbe! Na slovenskih tleh maže torej c. kr. oblast zemljiške knjige — po nemško! Koliko sitnost in troškov nastaja često ljudem radi tega, ker ne vedo, kaj jim je bilo poslano v hišo! — Ker pa se isto godi med Italijani le v laškem jeziku, je to kričeta dokaz o škandalozni dvojni meri c. kr. urada!

Finančni uradi med Italijani so tako-rekoč italijanski, zunaj in znotraj ni veliko čutili nemščine. In to je prav! Isti uradi v isti deželi med Slovinci pa so ognjišča germanizma, odkoder se s Slovinci uraduje le nemški, vsi napisi so nemški, izdajajo se nemške listine, nemške pobotnice itd. Colni prejemnik pri Robiču je na zahtevo stranke, da hoče slovensko pobotnico, odgovoril tako, da je ne sme dati, ako se neče pregrešiti proti predpisom. — Trafikantom se izdajajo nemške ali nemško-laške „licence“.

Z ozirom na vse to vprašamo:

1. Kako more c. kr. finančno ministerstvo dopuščati, da davčni uradi v isti deželi uradujejo z italijansko manjšino v njenem, italijanskem jeziku, — s slovensko večino pa v nemščini, ki niti ni deželni jezik?

2. Ali hoče Nj. Vzvišenost odrediti, da c. kr. davkarije zanaprej uradujejo s Slovinci le slovenski?

3. Ali hoče Nj. Vzvišenost dati finančnim organom v deželi navodila, da morajo na zunaj in znotraj pokazati lice ljudstva, med katerim poslujejo, ter uradovati z njim le v njegovem jeziku?

V Gorici, dne 10. novembra 1904.

Ponarejevanje vin in razpečavanje ponarejenih ali pomnoženih vin.

Vprašanje dež. poslanca dr. Henrika Tuma in tovarišev na Nj. Ekselence ministre notranjih zadev, poljedelstva, pravosodja in trgovine.

V vseh avstrijskih vinorodnih deželah so se sklenile po deželnih zborih resolucije, naj bi visoka vlada varovala interese vinogradnikov posebno s tem, da prepreči ponarejevanje vin in razpečavanje ponarejenih ali pomnoženih vin pod imenom pristnega vina. Radi velike važnosti zdravstvenih ozi-

rov pri razpečavanju zivil se je izdal tud zakon z dne 16. I. 96. st. 89. Kljub temu pa vinogradniki dosedaj niso imeli od te strani nikakega varstva. Vsa stroga kazenska določila radi ponarejanja vin ostalasa na papirju in menda v primorskih deželah sploh niso pršla še v uporabo, ne zaradi tega, ker bi se tu ne prestopala določila navedenega zakona, marveč zaradi tega, ker se policijske, kazenske in politične oblasti ne brigajo za to, da bi se spravili vsi slučajji prestopa tega zakona na dan. Nasprotno je javna tajnost, da se v tržaški okolici in v Trstu samem ponarejajo in proizvajajo umetna vina v veliki množini, brzkonc vsaj v taki, kakor znaša kvantum vžanega italijanskega vina. Je javna tajnost, da prihaja z Ogorskega velika množina ponarejenega in izprijenega vina. Za vse to pa imajo policijske, politične in kazenske oblasti slepe oči. Še več! Govori se celo, da je policijskim in političnim oblastim v Trstu znana tvrdka, ki se peča s proizvajanjem in razpečavanjem zdravju škodljivega ponarejenega vina; da pa se ničesar ne stori, ker je ta tvrdka ugledna in bogata, ter se nikdo ne upa stopiti blizu. Ako je ta okolščina taka, kakor se govori med dobro poučenimi krogi, potem kazenska, policijska in politična oblast ne le, da ne stori svoje dolžnosti v varstvo zakona in v izvrševanju zakona, marveč tudi krši višje dolžnosti.

Od vseh predlaganih sredstev, preprečiti ponarejanje vin, so več ali manj prekarnega pomena vsa izven kazenskega postopanja po sodnji. Le sodni oblasti je dana moč, da nenadoma pristopi ter na licu mesta z zvedenci konstatira ponarejanje in prestopek kazenskega zakona. Le kazenska sankcija, nepristransko in energično izvrševanje stori konec očitni zlorabi zakona in oskodo vanju ene najvažnejših panog narodnega gospodarstva. Poličnim oblastim po policijskih organih, ki nadzirajo trgovsko in industrijalno statistiko, pa bode mogoče spraviti na dan vse sumljive slučaje in take ovaditi sodni oblasti. Le ker vsi ti organi dosedaj niso vršili svoje dolžnosti, bilo je mogoče, da se ponarejanje vin in razpečavanje istih vrši še v veliki meri nekaznovano in v posmeh obstoječim zakonom.

Raditega podpisani vprašajo:

1.) Ali je V. E. znana okolščina, da se na Primorskem proizvađa velika množina ponarejenih, zdravju škodljivih vin, ki se razpečavajo brez vsakega nadzorstva in motenja od strani nadzorovalnih oblastij?

2.) Ali so V. E. voljne ukreniti, da se glede proizvajanja in prometa ponarejenega vina ukrene potrebno, da se občinstvo o kvaliteti vin, ki prihajajo od gotovih tvrdk, pouči, da se primernim potom po organih javne oblasti natančno proizvedo vsa obratovališča s ponarejenimi in umetnimi vini ter tvrdke z dotičnimi kvantitetami proizvajane vina razglasijo primernim potom oz. po okrožnicah?

(Dalje v prilogi.)

to, da mož piše svoji ženi in ona čita njegova pisma, pripravi povsem ob ravnotežje, kaj še le bo takrat, ko on semkaj dospe in ko boš videl in potrdi njuno vzajemno pristojnost?

Odgovoril sem si v duhu: »Ubijem ga!« in ob enem sem čutil vso smešnost in budalost tega odgovora.

Lahko je razumeti, da me podobna vprašanja niso pomirila. Ko je Angelica jenjala čitati, je zapazila takoj, da se nahajam v nekakem nenavadnem stanju, in jela me je nemirno ogledovati. To je ono sladko razpoloženje, ki potrebuje na vsak način prijazne atmosfere okrog sebe, ker drugače pride slabo in strašno. Spominjam se, da ob času, ko stari Hvastovski ni hodil na hrano k sinu pivovarju, marveč je obedoval v palači in se je teta vsakokrat pričkala z njim, Angelica, dokler se ni prepričala o praznoti tega pričkanja, istega ni mogla prenesti. Sedaj jo je očitno vznemirila moja razburjenost, dasi si njenih vzrokov ni mogla domisliti. Nekekrati je omenila koncertov Klare, ali obenem je vprašal njen pogled: Kaj ti je?

Toda jaz sem ji odgovarjal s hladnim pogledom, nisem ji mogel oprostiti niti teh pisem, niti razgovora s teto. Takoj pa čaju sem vstal ter rekel, da moram odriniti v Varšavo.

Teta je hotela, naj počakam na obed, po katerem bi imeli po prvotnim načrtu oditi skupno na koncert. Toda odgovoril sem ji, da imam še opraviti v Varšavi, in v resnici sem želel ostati sam. Naročil sem, naj zaprežejo konje, med tem pa je teta rekla:

»Rada bi se prikupila Hilstovi, in pravkar premišljujem, ali ne bi kazalo poyabiti jo za en dan v Plošev?«

Teta je očitno smatrala povabilo v Plošev za tako veliko nagrado, da je celo omahovala, če morda ta nagrada za Klaro ne bo prevelika.

Črez trenutek se je oglasila znovič:

»Ko bi bila prepričana, da je to oseba iz povsem dobre družbe...«

»Hilstova je prijateljica rumunske kraljice,« ji odvrnem nestrpljivo, »in vsako leto prebije pri njej nekoliko tednov. Ako bo to služilo komu v čast, služilo bo nam.«

»No, no!« je zamrmljala teta.

Pred svojim odhodom se obrnem k Angelici:

»A ti, ali greš s teto na koncert?«

»Moram biti pri materi, a vrhu tega moram pisati pisma.«

»Ako gre tu za občutke zapuščene soproge, nočem delati ovir.«

Ironija teh besed mi je prinesla za trenutek olajšavo. Naj ona vé, da sem ljubosumen, sem si mislil. Ona, kakor teta in njena mati, spadajo med ženske »angelske vrste,« ki ne verujejo v zlo. Naj vendar spozna, da jo ljubim, naj stopi ta misel vanjo, naj se spoprijazni s tem pojmom, naj se jame z njim vznemirjati, naj se bori z njim. Uvesti v njeno dušo tako tujo, razkrojno snov, tako vretje — to je gotova zmaga. Bomo videli, kaj bo še dalje.

Bila je to zame hipna olajšava, toda velika, podobna zli radosti. Precej pa, ko sem se nahajal že v kočiji, me je prevzela jeza in nevolja na samega sebe. Ta nevolja pa je izvirala iz tega, ker em čutil, da vse to, kar sem dejal in mislil, je samo na sebi tako malenkostno, oprto na preradinirane in svojeglavne živce, vredne histerične ženske, ne pa moža.

Imel sem težavno potovanje v Varšavo, težavnije nego takrat, ko sem po poslednji vrnitvi potova-

val prvič v Plošev. Domislil sem si, da ona grozna nesposobnost za življenje, katera leži kakor fatum nad meni podobnimi ljudmi sploh, a nad menoj še posebe, izvira iz tega, da ženska vrlina nadkriljuje v naših značajih možko. Nočem reči, da smo se že fizično poženili, da smo postali plašljivci, ljudje brez vsake energije. Ne! to je povsem nekaj drugega; podjetnosti in energije imamo, ako ne več, tako vsaj toliko, kakor vsi drugi. Vsakteri izmed nas je pripravljen zasesti nebrzdanega konja in jahati kamor je treba. Toda v psihičnem obziru je mogoče o vsakem reči: to je ona, a ne on. V našem duševnem stroju ni nikakega mirnega sintetičnega ravnotežja, ki se ne ozira na drobnosti. Vsaka malenkost nas zbode, spravi v nevoljo in razžali, radi česar na vsakem koraku žrtvujemo reči neizmerno velike radi neizmerno malih. Tega dokaz je moja minulost. Saj sem vendar jaz žrtvoval srečo vsa življenja, svojo minulost in prihodnost ljubljene ženske samo radi tega, ker sem čital v tetinem pismu, da je Kromiecki namenjen poprositi za Angeličino roko. Moji ženci so se postavili po robu ter me zanesli tje kaj, kamor sam nisem hotel. Ni bilo to nič drugega, nego boleha va prikazen volje. Toda na ta način bolehalo one, ne pa oni. Kako čudo, da tudi sedaj postopam tako, kakor na »histeriji« bolehaloča ženska! To je nesreča, katero sem prinesel s seboj na svet, ali na katero so se opirala cela pokolenja, z dodatkom vseh pogojev življenja, v kakoršnih moramo živeti.

Ta odstranitev odgovornosti od sebe mi vendar ni prinesla nobene tolažbe. Dospevši v Varšavo, sem bil najprvo namenjen obiskati Klaro, toda nakrat me je začela glava boleti, in nehala me je boleti šele zvečer nekoliko poprej, nego je dospela teta.

3.) Ali so V. E. voljne postopati strogo po določilih kazenskega reda in kazenskega zakona, posebno s tem, da se izvede v količkah dvomljivih slučajih sodna preiskava dotičnih kleti in tvornic ter ne gledé na uplivnost in mogočnost dotične trdke in negledé na koristi erarja ali iz kakih drugih ozirov postopa po zakonu?

DOPISI.

Is Branice. — Dobili smo novega kurata, sola pa novega kateheta. Strg je zelo z ubogimi otroci pri veronauku. Ker so bili prej pod prejšnjim kuratom Valesom zelo zanemarjeni, zahteva sedanji od uboge šolske dece, da mora kar naenkrat znati cel katekizem z glave, ne znajo se mu po njegovi volji ne prekrizati, ne moliti apostolske vere. S tako srditostjo postopa, da se morajo ubogi otroci vsakemu smiliti. Pred kakimi osmimi dnevi je zaprl vse otroke pri veronauku do 4. j. opoldne; ljudje so kar s kraja postajali nevojnji, toda drugi slučaj, ki se je pripetil minoli petek je vreden, da se zabeleži. Po končani uri t. j. opoldne so med drugim molili otroci tudi apostolsko vero, seveda so jo molili, kot so je bili vajeni pod prejšnjim kuratom, rekli so namreč: gmajna svetnikov mesto občestno, in za to malo besedico je zaprl ves razred do 5. popoldne razum enega od premožnih starišev, ki mu je prinesel zjutraj koš kovanja. Otroke je spodil iz stolov in morali so vsi in ves čas do 5. ure stati. Otroci so se začeli jokati od gladu in od vednega stanja. Šolsko stranice je dal zgraditi šolski svet. Isti dan so nekateri prosili na stran, toda odgovor strogega kateheta je bil: ne, in ni čuda, da se je pripetilo neki deklici nekaj čisto naravnega v šolski sobi. Starišem se je čudno zdelo, kaj mora to biti, da ni domov otrok, in so kar po 2 in po 3 skupaj hodili lepo prosit gospoda, naj izpusti otroke domov, toda dobili so resen odgovor: „Ne, kadar bom sam hotel!“ Nekateri so ga jeli preklinjati na vse načine, dve najhujši prejšnji klerikalki sta šle same naravnost v šolo, odprle vrata in med tem kó je ena ostala na dvoristu in ga zmerjala s sakramentskim farjem, je odprla druga vrata in zaupila: „Alo, otroci domov, jaz ukážem in jaz, ki sem baba, vem, da imate postave, kurat, da bi zaprli toliko casa otrok!“ Kurat jo je kar ježno gledal, toda slednjic je vendar dopustil, da so sli otroci domov. Bog zna, ta pop bi najbrže držal otrok do trdne noči v šoli, ako se ne bi prišli stariši kregat. Ko so prišli otroci domov, so tožili, da so vsi izmučeni od učenja, od stanja in gladu. Stariši so se kar zbirali, in pritoževati se, da je bilo groza.

Tako živimo pod novim kuratom, Stibelnom. Zamere se menda tudi pri tem popu ne bo treba bati. Saj je rekel pri ustano-

vitvi „Bralnega društva“, da noče sodelovati tam, kjer se valjata „Soča“ in „Slovenski Narod“. On misli, da smo res taki duševni revčki, pa se moti; tukaj bo imel gotovo bolj kisló grozdje, kot ga je imel na tolimskem; če je tam rogovilil z ljudstvom, kakor je hotel, tukaj pa ne bo, ker je že sedaj vse strožje proti njemu, celo klerikalci in tercijalki so ga jeli preklinjati. Proti takemu postopanju je več starišev uložilo protest na c. kr. okrajni šolski svet, ki ukrene, kakor mislimo, vse potrebno, da se ne bodo več dogajale take nezakonitosti pri nas. O priliki zopet! Eden v imenu prizadetih.

Is Kanala. — Pri občinski poti, ki vodi od Gorenjevasi do Ravna, nahaja se kamnolom novograjene železnice. Kamenje se je tu nakladalo kar na poti. To, kakor tudi vožnja kamenja, oviralo je Gorenjevascane, posluževati se te svoje poti, in dali so proti temu pri županstvu v Kanalu pritožbo na zapisnik. Zapisnik je izdalo omenjeno županstvo gosp. Zochi, nadinženirju podjetništva Sard-Lenassi. Ta pa ga ni hotel sprejeti z opombo, čež županstvo naj piše italijansko ali pa nemško, ker slovenskega on ne razume.

Pred dvema mesecema je prišel okoli 8. uri zjutraj neki Črnogorec, delavec pri podjetništvu Sard-Lenassi, v urad omenjenega nadinženirja prosit zdravniške pomoči, ker je bil nevarno bolan. Stučajno je bil takrat zdravnik podjetništva radi službenih opravkov odsoten. Namesto da bi g. Zoch dal prinesiti bolnika v zato določeno barako, pustil ga je ležati zunaj na državni cesti o 8. ure zjutraj do poludne. Usmilila se ga je pa občina ter mu priskrbelo ležišče in zdravniško pomoč po svojem občinskem zdravniku. Občinski sluga je recept, ki ga je napisal občinski zdravnik, prinesel gosp. Zochiju, s prošnjo, naj ga podpiše, a zaman. Nato je sel občinski tajnik k njemu z enako prošnjo, a tudi tega je nadinženir zavrnil. Občina je morala kupiti zdravilo na svojo stroške, ako ravno ni dolžna tega storiti za delavce, ki delajo na železnici. Vse to je gotovo krivo, ker je bil omenjeni delavec Črnogorec.

Enak predrznež je g. Ermengild Bernascogni, podjetnik pri železnici. Ta gospod tudi ni hotel sprejeti nekega dekreta tukajšnjega županstva in sicer iz vzroka, češ da ne razume službenega jezika kanalskega županstva. Radi njega moralo bi namreč županstvo uradovati v italijanskem jeziku.

Vrhunec vse nesramnosti pa je šele ta: Ti predrzneži naznanili so višji oblasti, da jim primanjkuje delavcev zato, ker italijanski delavci niso varni pred tukajšnjimi slovenskimi ter da so prezirani od vseh narodnosti in radi tega gredé raje drugam. To pa je ogromna laž. Ravno v Kanalu živijo italijanski in slovenski delavci mirno med seboj. Pritožitelji so hoteli pokriti s to lažjo le dejstvo, da nočejo italijanski delavci delati pri podjetju Sard-Lenassi zato,

ker jih isto jako slabo plačuje, in ker imajo pri podjetju Redlich-Berger veliko boljši zaslužek.

Ta dejstva nam jasno kažejo, kako hočejo prezirati in črniti Slovence oni, ki prihajajo iz blašene Italije služiti si kruh v slovenske kraje.

Domace in razne novice.

Poroka. — Danes se je poročil gosp. Josip Cimprič, crkostavec, z gospodično Emilijo Loversič-ovo. — Na mnogaja leta!

Goriškemu Sokolu je podaril dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici znesek 100 K od svojih dijet letošnjega deželnozborskega zasedanja, za kar se mu društvo najtopljeje zahvaljuje.

Pevskemu in glasbenemu društvu je daroval g. dr. H. Tuma 100 kron. Srčna mu hvala!

Zadnja seja deželnega zbora je bila v soboto. Na dnevnem redu je bilo nič manj kot 115 točk, večinoma so se nanašale na podpore raznim občinam, kmetijskim in vinarškim društvom, prispevki za nove ceste, vodnjake itd. Koj v začetku se je vložil poslanec Valentinis interpelacijo na ministerstva, o kateri govorimo na drugem mestu. Med drugim je bila sprejeta tudi resolucija o ustanovitvi slovenskih senatov pri najvišjem sodišču. O podporah, katere so se dovolile slovenskih občinam, izpregovorimo prihodnjic. Kaj se je pa koncem seje zgodilo, na to odgovarja naš današnji uvodni članek.

Deželnozborske seje. — Dasi so se razpravljale na njih samo resne točke, navadno z žalostnim izidom na nas Slovence, se je vendar tu pa tam zgodilo, da je posijal kak svetel žarek v to temno noč. Za smeh sta namreč skrbelo poslanca Lapanje in Grča. Kjerkoli in kadarkoli sta zinila kak samostojen nasvet, predlog ali mejklic, — vse je postalo dovtip. N. pr. Panigaj: „Poljskim čuvajem naj se da tudi puško.“ Lapanje: „Prav, toda le ako se jih zapriseže tudi kot gozdne čuvaje!“ Tuma: „Tudi tam, kjer ni gozdov!“ Lapanje: „Tam lahko varujejo parcele.“ Panigaj: „Puško morajo imeti, da streljajo škodljive ptice!“ Grča, vesel: „Dobro! Dobro!“ Menda so jima hvaležni vsi ostali poslanci, da sta jim lajsala tako težavne urice.

Impertinentna interpelacija. — V soboto, pri zadnji deželnozborski seji je vložil laski poslanec Valentinis interpelacijo na ministerstva predsednika, kako slabo se ravna z italijanskimi nižjimi uradniki pri goriskih sodnjic, med tem ko se neguje Slovence. Začel je imenovati vse polno uradnikov, ki so morali iti v pokoj, in katere se je potem nadomestilo s slovenskim osebom, ki ni kva-

lifirano za taka mesta. Obdržni se je tud od nečuvno razmerje med šterilom slovenskih in italijanskih uradnikov, navajal imenoma slovenske uradnike in njihove grehe v privatnem življenju in končal s tem, da ni so zmožni Slovenci na taka mesta, da se v kratkem posloveni vsa mesta in da se slednjic popolnoma izbacnejo italijanski elementi iz sodnijske palače.

Da niso zmožni slovenski uradniki, pravi Valentinis v svoji interpelaciji! Menda ne ve, da znajo vsi slovenski uradniki oba deželna jezika perfektno govoriti in pisati, med tem, ko se ne more kaj takega trditi o italijanskih nižjih uradnikih, ki brbljajo edino je v gorisko-furlanskem žargonu.

Prav, od sedaj hočemo tudi mi bolje gledati na te italijanske uradnike, zabeležiti hočemo vse, da izve tudi onorevol Valentinis, da je mnogo piskavega v Danemarki njegovih ljubljencev.

C. kr. davkarije in Slovence. — V zadnjem zasedanje deželnega zbora je vložil poslanec g. Alojzij Strekelj interpelacijo na g. finančnega ministra, katero prinašamo v današnji številki. Poizvedovali smo tudi mi o tej zadevi in o postopanju c. kr. davkarije. Med drugim smo izvedeli tudi čudno novico, da se vsi duhovniki z malimi izjemami poslužujejo pri tem uradu nemškega jezika. Lepo od njih! Nobenemu se ni treba potem zgražati nad našo trditvijo o internacionalnosti slovenskih duhovnikov. Mesto, da bišli oni z dobrim vzgledom naprej, mesto, da bi se posluževali povsod slovenskega jezika, se stulijo po c. kr. uradih z nemščino, katero so najbrže precej pozabili. Iz tega vidimo, koliko jim je slovenska beseda in narodnost!

„Narodna prosveta.“ — V Gorici se je ustanovila novo društvo z gornjim naslovom. Imelo bo dva oddelka:

1. „Knjižnični oddelak“ oskrbi goriskim Slovincem javno ljudsko knjižnico, v „Trgovskem domu“. En sam rodoljub je zagotovil v ta namen — 2000 K. Pač krasen dar, ki omogoči izvršitev prelepe naloge. Več sporočimo.

2. „Dramatični oddelak“ že deluje. Na čelu so mu gg. dr. Puc, dr. Šorli in Artur Jakše. Sodelujočih članov je že zdaj 40. — To bo sprva dramatična šola, katere vidni vspehi bodo vedne gledališke predstave v „Trgovskem domu“. To bo začel stalnemu slovenskemu gledališču v Gorici. Sodelujoči člani so nam porok, da je goriskim Slovincem gledališče zagotovljeno. — Naprej po pričeti poti! — Več sporočimo.

„Trgovski dom“ se bliža dovršitvi v ponos goriskih Slovencev. — Električno razsvetlovo je privedila trdka Louis Patz & Co na Dunaju; vse lustre, luči itd. je oskrbelo trdka Ditmar, za gledališko dvorano po originalnih načrtih v slovanskem slogu. Veliki luster v dvorani za 48 lučij stane 1800

Teta me je dobila že oblečenega; kmalu sva odšla na koncert, ki se je obnesel nenavadno dobro. Klarina slava je privabila razumništvo in ljubitelje godbe, dobrodelni namen pa vso višjo družbo. Zgledal sem dokaj znancev, med drugimi tudi Sniatinska. Dvorana je bila prenapolnena. Toda bil sem tako slabe volje in moji živci so bili tako neskladni, da me je vse jezilo. Sam ne vem, radi česar se me je polastila bojazen, da Klara napravi fiasko. V trenutku, ko je stopala na »estrado« (oder) se je pripetilo, da je vlekla za seboj po duhu lepak, ki se je bil obesil na našiv njenega krila. Zdelo se mi je, da jo dela to smešno. Ona sama, opravljena v plesno obleko, ločena od drugih s praznim prostorom okrog odra, je napravila name utis nekeke tuje umetnice, ne pa bližnje znanke in prijateljice. Nehote sem vprašal samega sebe, če je morda ta ista Klara, s katero me je družila malone pristrčna zaupljivost? Med tem je prvotno ploskanje umolknilo. Na licih navzočih se je pojavila ona navidezno razumna zbranost in resnoba, s pomočjo katere se ljudje, ki nimajo nobenega pojma o umetnosti, postavijo na stališče znalcev in sodnikov.

Klara je sedla h glasovirju in dasi sem bil hud na njo, kakor na ves svet, sem moral vendar priznati v duhu, da ima plemenito glavo, da je umetnica, polna preprostosti in prosta predsodkov. — Jela je svirati skladbo Mendelsohna, katero znam na pamet — in bodisi radi tega, da je čutila, da pričakujejo od nje neizmerno mnogo, ali da je bila ganjena z nenavadnim pristrčnim pozdravom, dovolj bodi tega, da je začela svirati slabše, nego sem pričakoval. Meni je to kar zamrzelo; začude, sem pogledal Klaro in najine oči so se za trenutek srečale. Izraz mojega lica jo je zbežal popolnoma in znovič sem zaslišal nekoliko napačnih udarcev, brez prilične moči in izrazitosti. Bil sem že

skoro prepričan, da je fiasko neizogiben. Nikdar se mi še glasovir s svojimi glasovi, v katerih se nedostatek zatateglosti poveča še z oddaljenostjo in kateri doné prigušeno vsled gneče v dvorani, ni zdel slabše godbeno orodje. Nekaj časa sem imel utis, da čujem pretrgane glasove pljunke. Črez nekaj časa pa je dosegla Klara zopet ravnotežje, toda po mojem mnenju je svirala ves koncert le srednje dobro. Pač pa me je prevzelo pravo začudenje, ko sem čul po dovršitvi toliko ploskanja, kakor ga še nisem slišal nikdar v Parizu, kjer so Klaro sprejemali z izvanrednim zanimanjem. Poznavalci godbe so vstali v svojih sedežev ter se jeli živo razgovarjati s poročevalci časopisev; z njihovih razjasnenih lic sem razločno čital zadovoljnost. Ploskanje je trajalo tako dolgo, dokler se Klara ni pojavila znovič na odru. Dospela je s povešenimi očmi, in jaz, ki sem znal čitati z njenega obraza, sem čital razločno: »Predobri ste, hvala vam, toda sviranje je bilo slabo in najraje bi se jokala!« Klical sem takisto »bravo«, za kar sem dosegel mimoleten pogled, poln očitanja. Klara preveč ljubi umetnost, da bi jo moglo uzadovoljiti nezasluzeno ploskanje. Začutil sem pomilovanje do nje; hotel sem iti za njo in ji povedati par besed v tolažbo, toda neprestani dobroklici je niso pustili z odra. Znovič je sedla h glasovirju ter zasvirala Sonato cis-mol Beethovna, katere ni bilo v sporedu.

Po mojem mnenju ni najti na svetu umotvora, v katerem bi bilo mogoče tako razločno videti dušo, kako jo razdira nekaj tragičen nemir. Govorim zlasti o tretjem delu sonate: »presto agitato.« To razpoloženje je odgovarjalo očividno začasni razdraženosti Klare ter se strinjalo tudi z mojim razpoloženjem, — še v vsem svojem življenju nisem slišal igrati Beethovna tako dobro, niti ga nisem občutil tako temeljito.

Jaz sem godbenik, toda mislim si, da godbeniki sami niso vedeli doslej, kaj ima ta sonata v sebi. Ne morem dobiti drugega izraza, da bi naznačil utis, kakoršen so občutili vsi, kakor: tlak! Človeku se zdi, da se godi nekaj mističnega, da vidi za svetom nekako osupljivo otožno puščavo, brez oblik, na pol razsvetljeno od lune — sredi katere kriči, ihti in si puli lase obup brez vsake nadeje.

Bilo je to tudi grozno in presunljivo, kajti godilo se je že kakor na drugi strani življenja, obenem pa tako neizmerno vabljivo, kajti kar se mene tiče, mi še godba nikdar ni segala tako globoko do živnega. Dasi nisem bil bolj občutljiv od drugih, sem bil vendar skoro ves iz sebe. Zdelo se mi je, da v tej pustinji, v tem grobnem mraku iščem nekoga, ki mi je dražji nego ves svet, brez katerega ne znam in ne morem živeti in sicer iščem s tem prepričanjem, da moram to delati črez vso večnost in da ga nikdar ne najdem. Srce mi je bilo tako stisneno, da mi je kar sape primanjkovalo — nisem pa obrnil niti najmanjše pozornosti na zunanja strani izvršitve, katera je končno morala doseči to višino na kateri o njej ni bilo mogoče govoriti. Vsa dvorana jo začutila poloben utis, da ne izvzamem same Klare.

Ko je nehala svirati, je ostala nekaj časa tako z glavo in očmi dvignjenimi kvišku; lice ji je bilo blede in usta odprta. Ni pa bil to hipni uvis, bila je to preprosta, vsakega dvoma osvobojena navdušenost in vznos. V dvorani je trajala dolgo gluha tišina, kakor bi ljudje še kaj pričakovali, kakor bi bili otrpnili vsled otožnosti, ali lovili poslednje odmeve tega ihtečega obupa, ki ga je je odnašal za svetove vihar.

Nato se je zgodilo nekaj takega, kar se še ni pripetilo na nobenem koncertu. V dvorani je nastal tak krik, kakor bi zbranim zares grozila katastrofa. Ne-

K. — Centralno kurjavo je napravila tvrška Kelling na Dunaju. — Gledališke stole in stolice je preskrbela velika svetovna tvrška Kohn.

Nekaj krasnega bo pa oder. Poleg vseh naprav po modernem okusu bo vrhunec popolnosti razsvetljava, ki gledé dovršenosti prekosi vsa gledališča v Evropi. Nekaj podobnega ima najnovejši „Prinz Regent-Theater“ v Monakovu, toda naš oder bo imel še bolj dovršene aparate za luč v štirih barvah vseh možnih spremembah.

Zemljevid Gorlško-Gradlščanske in Trsta s okolico zakasni za en mesec, ker se izpravljajo pomankljivosti neslovenske izdaje, tako, da bo nač. zemljevid popoln. To bo poleg koristi tudi prav lep stenski nakit.

200 zemljevidov, nategnenih na platno in z obešalom, oddamo javnim prostorom: gostilnam, kavarnam, društvom itd. za znižano ceno po 4 K, s pošto 50 vin. več, ker bomo tiskali ob robu oglase. 100 cm velik oglas stane 20 K. — Zemljevidi bodo viseli cela desetletja, torej imajo ti oglasi svojo posebno vrednost. — Prednost daje mo domaćinom. Prostora je za 40 oglasov.

Novo keglišče. — Opozarjamo na oglas hotela „pri zlatem jelenu“, ki naznanja, da je prirejeno novo, po najmoderniših zahtevah napravljeno keglišče. — Je res nekaj lepega to keglišče! Ob celi dolžini je pregraja z mizicami za gledalce.

Pri tej priliki opozarjamo rojake, da ima hotel nad 30 sob za tujce. Cene so prav zmerne.

Omnibus vozi k vsem vlakom na kolodvor. Orfej v Gorici. — Družba orfeja v Bud. pešti je naznanila, da bi rada dala v salonu „pri zlatem jelenu“ par predstav. — Osojbe je baje jako dobro in spored ima prav dober. Kedaj bodo predstave, naznanijo lepaki.

Glavar v Čepovanu. — V ponedeljek se je podal dvorni svetnik grof Attems v Čepovan, da pregleda škodo, katero je napravil požar prejšnji teden. Uničenih je petnajst poslopij, med temi 11 stanovanj. Škoda ni še natančno dognana, toda gotovo je prekoracila svoto 60.000 K. Med 11 gospodarji je bilo le sedem zavarovanih, toda z majhnimi zneski, t. j. od 600 K — 2400 K. Vsa zavarovalnica znaša 6100 K. Ostane torej še 54.000 K nepokrite škode. Tri tisoč kron je, kakor smo že poročali, dovolil deželni zbor. Iz cele okolice pomagajo ljudje, da zmanjšajo bedo po požarju uničenih rodbin.

Nedeljska demonstracija. — Minulo nedeljo so odkrili v Formici spominsko ploščo znamenitemu slikarju Antoniju Rotta na njegovi rojstni hiši. Znani laški živelj je porabil to priliko, da je demonstriral po mestu. Ni se jim slo za proslavo svojega rojaka, o katerem vedo le toliko, da je bil „pittor“, pač pa za to, da so v veliki gujčiji rogovilliji po mestu, upili, peli „Lasse pur... i. t. d.“ in kričali po gosposki ulici „a basso Soča e Primorec“. Dobro jih poznamo! Saj so

se že itak skazali preteklo sredo po deželno-zbornski seji, ko so letali po mestu in mesto manifestirati za svoje ranjene in zaprte rojake v Inmostu, žaliti slovensko ljudstvo z vzkliki in pljuvali na „Trgovski dom“. Kdo jim dovoljuje take stvari; pa saj vedo dobro, da je vse dovoljeno pod zaščito belo-modre, mestne zastave.

Dovodne ceste in naši klerikalci. — Železniški odsek je predlagal po poslanca Holzerju v sobotni seji deželnega zbora, naj se da za dovozne ceste goriskemu mestu 155.000 K, slovenskim občinam pa 125.000 K. Železniški odsek se je prepričal, da je to razmerje edino pravo in je to tudi predlagal. V zbornici pa je dr. Marani predlagal, naj se da mestu Gorici le 80.000 K, slovenskim občinam pa le — 40.000 K. Napredna slovenska poslanca dr. Treo in dr. Tuma sta se odločno pritisnila temu predlogu, in dr. Treo je neposredno pozval slovenske poslance, naj raje ne dovolijo mestu Gorici nič, kakor da se da slovenskemu delu dežele tako manjha svota, ki ni v nikakem razmerju z davki, katere plačujejo Slovenci. Posl. dr. Tuma je tudi stavil predlog v tem smislu; toda njegov predlog je padel, ker so glasovali zanj samo slovenski naprednjaki. Očitno je, da mesto Gorica krvavo potrebuje deželne podpore za dovozne ceste, in da brez iste sploh ne more izhajati. Bilo je torej popolnoma v rokah slovenskih poslancev, ali mesto Gorica sploh kaj dobi in koliko dobi. Kljub temu pa je klerikalni vodja dr. Gregorčič izjavil na predlog dr. Tuma in na govor dr. Treota, da bode on glasoval tudi za predlog dr. Maranija, če ne bo sprejet predlog odsekov, kateri se je glasil tako, da gre mestu 155.000 K in deželi 125.000 K torej razmerje 6 proti 5, dočim Maranijev predlog daje mestu 80.000 K, deželi pa 40.000 K torej 2 proti 1. Ni se torej čuditi, ako so se Lahi kljub poročilu posl. Holzerja izrekli za dr. Maranijev predlog in tudi glasovali zanj, dočim so popolnoma odbili predlog odsekov. Dr. Gregorčič jim je že naprej povedal, da ne misli resno z večjo podporo slovenskim krajem, in se je vsled tega tudi sprejel s klerikalnim glasovi dr. Maranijev predlog kljub temu, da je dr. Treo pozival slovenske poslance na odločen in solidaren nastop v tej zadevi, ker gorisko mesto ta denar krvavo potrebuje. Tako zastopajo koristi svojih volilcev slovenski klerikalci!

Kakor povsod že navada ob takih prilikah, zahvalil se je, kakor piše Gorica, dr. Gregorčič deželnemu glavarju v par besedah na vsrajnem vodstvu deželno-zbornskih obravnav. Po našem mnenju se moramo le čuditi tej navadi, ki pa drugod nikjer ne cvete, kakor edinole v naši zbornici. Ni dovolj, da so dobili Slovenci od laske strani s prijaznim sodelovanjem klerikalcev zausnice in brce v tem zasedanju, ni dovolj, da se je ustanovil deželni kmetijski urad, ni dovolj, da

je tolikokrat bilo zasmehovano slovensko ime v zbornici, ne, še zahvaliti se je treba vzornemu deželnemu glavarju na vsrajnem vodstvu deželno-zbornskih obravnav. Ali si je dr. Gregorčič res tako vzel k srcu svetopi-semske besede: „Odpustaj svojemu sovražniku!“ in „Ako te kdo udari po desnem licu, ponudi mu še levo!“ Ako je res, potem pa naj sam nudi svoja lica Pajerjevi roki in ni treba, da bi batice padale tudi po hrbtu slovenskega ljudstva!

Javni shod v Dobravljah sklicuje g. Anton Vrton, trgovec v Skriljah za nedeljo dne 2. novembra 1904. popoldne ob 3. pri gosp. Ivan-u Jerkiču št. 33.

Dnevni red: „Postaja v Dobravljah“. Tem potom se vabijo zavedni gospodarji in druge osebe, da se tega shoda udeleže v obilnem številu, ker je stvar za one krajevne razmere pomembna, posebno za Dobravlje, Skrilje, Velike in Male Žablje in Šmarje.

Ispred sodišča. — V ponedeljek se je vrsila nova razprava proti onim Slovincem in Italijanom, ki se teple to poletje, kakor smo že takrat poročali, v Plaveh, in bili obsojeni na tukajšnji sodnji na največ teden dni zapora; proti takratni razsodbi je uložilo državno pravdnistvo priziv, in najvišje sodišče je razveljavilo razsodbo. Pri novi razpravi so dobili Reginelli 5 mesecev težkega zapora z dvema postoma na mesec, Magi, Stefanini, Conzetti in Simonetti pa štiri mesece zapora z enim postom na mesec. Po prestani kazni se jih izzene iz Avstrije. Od Slovincem je dobil Ivan Brezigar 6 mesečno težko ječo, Josip Zimic in Fran Žnidarčič vsak po tri mesece težke ječe z enim postom na mesec. Predsedoval je pri tej razpravi sodni svetni Zörrer, sodniki so bili sod. vet. Rutar, Cristofolletti in taj. dr. Perdaner. Obtožbo je zastopal dr. prav. nam. Jeglič, Italijane je zagovarjal dr. Vinci, Slovence nobeden.

Ponosročil se je Jernej Medvešek iz Šmartnega pri železniškem delu v Plaveh, Velik kamen mu je padel na nogo in mu jo zdrobil. Pripeljali so ga v tukajšnjo bolnišnico.

Vinarsko in sadjarsko društvo v Rihembergu vabi g. društvenike k izvanrednemu občnemu zboru, v nedeljo dne 20. t. m. ob 3. uri pop. na Governi. Dnevni red: 1. poročilo dosedajnega delovanja, 2. pobiranje zastankov in letnin, 3. razdelitev dreves, 4. upisovanje udov k deželnemu vinarskemu društvu, 5. predlogi in nasveti.

V vojašnici je napadel nek vojak iz Maribora svojega prejšnjega korporala, dalmatina Kaprica, ki je prišel obiskat svoje stare tovarise v vojašnico. Maščevati se je hotel za vse žalitve od njegove strani. Ranil ga je z nožem v hrbet, Kaprica je polila kri, a vojaka so koj zaprli.

Konj se je splašil včeraj okrog pol-dne zdravniku Fratriku na Franca Jožefa dirkališču. Obrnil je z vozom vred v ulico treh kraljev in komaj v ulici Dogana se je po-

srečilo nekemu topničarju, da je vstavil konja. Zdravniku se ni ničesar zgodilo.

Na 4 meseca ječa so obsodili laskega delavca Sahrata (!) iz Italije, ker je hotel posiliti ženo Marijo Mihelj, sestro od krute laske roke umorjenega mladeniča Lična v Rihembergu, kakor smo pred kratkim poročali. Pred sodnijo je hotel trditi, da je bilo vse le — „špas!“

Ogenj v Sv. Križu. — V nedeljo popoldne je začelo goret v Sv. Križu pri Ajdovščini. Ker je bil ravno tačas veter, je uničil ogenj v najkrajšem času hišo z vsem, kar je bilo v njej: pohištvo, obleka in pridelki. Da se ni razširil požar tudi na druge sosedne hiše, je zasluga vseh ljudi, ki so pomagali pri gasenju požara. Ogenj je nastal v dimniku, ki ni bil očiščen že celo leto, in se je vsled vetra kmalu razširil po celi hiši. Škoda znaša 5000 K, in je deloma pokrita z zavarovalnino.

Vojna med Rusi in Japonci.

Zadnje vesti.

Boji okrog Port-Arturja še vedno trajajo. Trdnjavi Utung in Sandcin ste baje že v japonskih rokah. V Mukden prihajajo vsak dan vlaki z živilom in obleko. Praske so neznanne. Kuroki ni mrtev. Japonska rabi zopet denar.

Baltiško bodrovje

je dospelo v Dakar, kamor je priplulo tudi deset nemških transportnih parnikov s 30.000 tonami premoga na krovu. V Port Saidu se bodo smele ruske ladje preskrbeti s premogom in živili do prihodnje luke. Ruski ladji „Jupiter“ in „Merkur“ so v soboto preplule Dardanele in se pridružile baltiski eskadri.

Port Artur.

Japonci so lastnikom kitajskih ladij sporočili, da ustrelje vsakogar, ki bi se drznil predreti blokado. General Steselj je prošil Japonce iz humanitarnih ozirov, da pokoplje mrtvece, za kratko premirje. Japonci so to odklonili baje radi tega, ker so Rusi zlorabljali privilegije „Rdečega križa“. General Steselj je prepričan, da že lahko trdnjavo drži najmanj do novega leta. Posadka je dobila nov pogum, ko so dospeli v pristanišče parniki z živili in streljivom na krovu. V mestu je le malo hiš, ki bi bile neposkodovane. Vse ruske vojne ladje imajo na krogu mine, s katerimi same sebe potope, čim zavzemo Japonci zadnje fore.

„Noveje Vremja“ naglašajo, da ni verjeti poročilom o japonskih uspehih pred Port Arturjem, ker so vse te vesti v zvezi z novim japonskim posojilom. V zadnjem času se je posrečilo spraviti v Port Artur 100.000 projektilov, da se torej trdnjava lahko drži še najmanj dva meseca. Japonci se niso osvojili niti enega fora in če bi bi tudi predri linijo glavnih utrd, bi morali premagati še veliko težkoč, da bi se polastili glavnega, skoro nedostopnega fora Liaotiesana.

koliko poročevalcev in godbenikov se je približalo k odru. Videl sem glave, ki so se sklanjale h Klarinim rokam. Ona je imela solze na trepalnicah, toda lice navdučeno, jasno in mirno. Šel sem z drugimi vred stisnit njeno roko.

Od prvega trenutka, kar sva se spoznala, pa do tega časa je Klara govorila z menoj vedno francoski, danes pa je prvič, stisnivši krepko mojo dlan, me vprašala nemški:

»Haben Sie mich verstanden?»

»Ja,« ji odvrnem »und ich war sehr unglücklich.«

To je bilo tudi v resnici. Nadaljevanje koncerta je bilo za Klara nekako veliko zmagoslavje. Po dovršitvi sta jo vzela Siatinska k sebi na noč. Jaz nisem hotel iti. Vrnivši se domov, sem se čutil tako utrujenega, da sem se opravljen vrgel na zofo in preležal celo uro brez spanja.

Šele čez trenutek, predno sem jel to pisati, sem zapazil, da mislim neprestano na pogreb duhovnika, na Angelico in na smrt. Potem sem si dal prinesiti luč in se lotil pisanja.

Dne 28. malega travna.

Pismi Kromickega sta me potlačili do te stopinje, da traja ta utis še doslej. Moja neopravičena nevolja na Angelico je res prešla; čim bolj čutim, da nisem bil po zaslužnju tako osoren do nje, čim bolj me prevzema kes in s tem večjim ganutjem mislim na njo. Toda za to čimdalje jasnejše vidim; kako neizprosno družiti ta dva človeka sama moč dejstev. Od včeraj se nahajam v območju te misli, in radi tega nisem odšel danes v Plošev. Ondi sem primoran čuvati sam nad seboj, moram biti miren, ali se vsaj kazati mirnega; v tem trenutku vsega tega ne bi premo-gel. Vse, kar tiči v meni: misli, občutki, utisi, se je

nekako sprlo tam, kar se je zgodilo. Ne vem, ali more obstati bolj obupljivo stanje, kako se ne strinjati z nečim, nasprotovati z vsakim koščekom možgan in srca, a obenem čutiti se vpricho dovršenega dejstva tako onemoglega. Razumem tudi, da je to šele predokus tega, kar me pričakuje. Nikakega posla nimam, prav nikakega! Omožila se je, sedaj je gospa Kromicka, ki pripada njemu in bo pripadala za zmerom — jaz pa, ki se ne morem s tem strinjati, kajti, ako bi se strinjal, nehal bi živeti — sem primoran se strinjati. Z enakim uspehom bi mogel ugovarjati moči privlačnosti zemlje, kakor takemu redu reči, na čegar podlagi žena pripada možu. Torej kaj? Strinjati se s tem redom? Kaj mi pomaga prazna, jelova, bresmiselna beseda: »strinjam se«, ko pa v mojem bitju ni niti atoma sloge? Časih mi pride v glavo, da naj odidem, toda izborni čutim, da razun te edine ženske ima svet zame toliko pomena kakor smrt, to je toliko, kolikor ničnost — in kar je še več, vem že naprej, da ne odidem, ker ne najdem za to dovolj moči. Večkrat sem imel nekako prepričanje, da človeška revščina mora biti večja, nego je človeška predstava o njej, da more biti tako stanje, v katerem se misli o revščini končajo in ona nalik morju, sega še dlje in dlje. V tem hipu se mi zdi, da jadram po tem morju.

Ali vendar ne. Je še nekaj, kar mi preostaja. Čital sem nekje v spomeniku Amiela, da dejanje je zgolj k stanju materije zgoščena misel. Toda misel more ostati v odtrganem stanju — občutek pa ne. Teoretično sem se tega zavedal že poprej — vendar šele sedaj sem se uveril o resnici tega sam na sebi. Od časa moje vrtnitve v Plošev, pa do tega trenutku, si nisem dejal jasno in razločno, da si želim Angelicine vzajemnosti, toda bilo je to vprašanje besed. V istinitosti pa sem vedel to, da jo hočem in da sem jo

hotel. Vsak moj pogled, vsaka beseda, vse ravnanje je merilo le na ta smoter. Občutki, ki nimajo enakega pomena z željo in dejanjem, — niso nič! Naj torej ostanejo izgovorjena te besede: hočem! Hočem postati za Angelico najbolj zaželjeno in najbolj ljubljeno bitje, kakor je tudi ona meni, hočem doseči njeno vzajemnost, vse njene misli, njeno dušo — in ne mislim delati mej svojim željam: storim vse, kar mi veleva srce, ter uporabim vsa sredstva, kakoršna prizna moj razum za najboljša, da si pridobim njeno vzajemnost. Odtegnem Kromickemu od Angelice toliko, kolikor bodem mogel — ali odtegnem mu vso, ako se bo ona strinjala s tem. Na ta način bom imel cilj v svojem življenju, bodem vedel, radi česa se sprebudim zarana, radi česa uživam hrano po dnevu, radi česa se okrepcavam s snom. Ne bom popolnoma srečen, ker za to bi mi bilo treba ne le vzeti vso za sebe, marveč se še znositi nad onim vsled tega, da jo je imel — imel bom vendar radi koga živeti. V tem tiči moja rešitev. To pa ni moj sklep, ki je nastal v tem trenutku, to je le besedna potrditev vseh teh močij, ki se gibljejo v meni, te volje in teh želj, katere ležé v naravi občutkov ter tvorijo nerazdeljiv del njenega bitja.

Svoje dvome sem zapodil na vse štiri vetrove. Bojazen, da bo Angenca nesrečna, ako se zaljubi váme, mora odstopiti pred to kakor ves svet veliko resnico, da sama ljubezen v srcu že napolnjuje življenje, že mu daje hrano ter je stotisočkrat več vredna, nego praznota in ničnost življenja.

(Dalje pride.)

Nove ruske ladje.

Rusija je kupila od neke prijateljske države več vojnih ladij za 70 milijonov rubljev. Te ladje se medpotoma pridružijo baltiskemu brodogradu. Eca oklopnica, ki je dobila ime „Svjatoslav“, in ena torpedovka ste se že pridružili baltiski eskadri v Sredozemskem morju.

Sibirski železnica.

Konferenca, ki je bila dne 13. m. m. otvorjena v svrhu, da se posvetuje o vprašanje glede polaganja drugega tira na sibirski železnici, je to vprašanje rešila v pozitivnem smislu. Posebna komisija, obstoječa iz zastopnikov vojnega in finančnega ministertva ter državne kontrole bo določila, na katerih progah je potreben drugi tir. Za pripravljalna dela je postavljenih v državni proračun za leto 1905. deset milijonov rubljev. Car je dne 21. m. m. te sklepe odobril.

Razgled po svetu.

Otvoritev srbske skupščine. — V ponedeljek se je sesla skupščina. Predsednikom je izbran Aca Stanojevič, podpredsednikom pa Nikola Nikolić in Jasa Prodanović. Svečano odprtje zasedanja je danes.

Nemška nestrpnost na vseučiliščih. — V soboto so napadli na dunajskem vseučilišču nemški burši jugoslovanske visokosolce in jih pretepli. Ob 11. dopoldne je sporočil rektor nemškimi buršam, da ne ugodijo njihovim zahtevam glede prikrajšanja nemškimi dijakom pristojnih pravic. Buršem je vzklopela kri. Začeli so peli, med drugimi tudi „Die Wacht am Rhein“ in zahtevali, naj se v auli navzoči slovenski visokosolci odkrijejo pri pripevanju te pesni. Seveda jih ti-le niso ubogali, in vsled tega so jih razjarjeni burši vrgli vse iz aule. Nemcev je bila pretežna večina. Dva Jugoslavana sta bila pri tem ranjena.

Naposled so napadli še enega Italijana, ki je prisel ničesar sluteti v aulo. Vsled tega so slovenski vseučiliščniki izročili rektorju spomenico s sledečimi zahtevami: 1. da se kaznujejo, oni nemški dijaki, da so v soboto iztirali Slovence z brahijalno silo iz aule, 2. da se ukrene vse potrebno v osebno varstvo slovenskih dijakov napram neutemeljenim napadom z nemške strani in 3. da se prepove vsaka provokacija na akademskih tleh. Tudi rektor graškega vseučilišča se ni udal zahtevi nemških buršev, naj se odstranijo slovenske table. Taki in enaki nastopi nemških nestrpnih buršev bodo slednjim vendar-le pripomogli k temu, da dobe tudi drugi narodi vseučilišča, kakoršna jim pritlikajo. V stremljenju nemških buršev podpirata iste še nemška lista „Tagblatt“ in „Tagespost“ s svojimi nesramnimi članki, v katerih lažljivo trdita, da so bili na zadnjem zborovanju vsi Slovani oboroženi z revolverji, med tem ko ne vidita svojih nemških dijakov, ki preže z debelimi palicami na Slovane.

Kardinal Mocenni, eden najstarejših kardinalov je umrl v ponedeljek v Rimu.

Akad. društvo „Ilirija“ v Pragi je izvolila na svojem III. red. obč. zboru dne 31. vinotoka t. l. za zimski tečaj 1904/5. sledeči odbor: Predsednik: Dragotin Koderman, cand. iur. Podpredsednik: Zvonimir Bernot, cand. phil. Tajnik: Fran Kadunec, stud. phil. Blagajnik: Viljem Kukec, stud. mech. Knjižničar: Ivan Lah, stud. phil. Preglednika: Fran Jenčič, cand. ing., Josip Lovrenčič, stud. iur.

Politični molitvenik. — V badenski nadvojvodini je izšla pred kratkem knjiga „Molitvena in poučljiva knjiga za katoliške moše“ iz peresa dr. Antona Keller-ja, zupnika v Gottenheimu pri Freiburgu. V tej knjigi je tudi odstavek: „Kako ti treba voliti?“ V tem odstavku stoji med drugim tudi to: Pri občinskih volitvah ne voli nikdar in nikoli brezbožnih mož! Kdor ne hodi od nedeljah k masi, kdor bere samo liberalne časopise, ne more imeti prave, resnične ljubezni do svojih katoliških sodeželanov. Za molitvenik je tak odstavek kaj pripraven. Prav nič se ne bi čudil, ako peljejo to novotarijo tudi v naše noveše molitvenike, saj morajo ljudje vedno poslušati ustna priporočila katoliških kandidatov na leci ali pa v spovednici, in menda bo imela tiskana priporočila v molitveniku večji uspeh. Naši poslanci niso brezbožni možje, da hodijo ob nedeljah k masi (recimo!), ne berejo liberalnih časopisov, in vendar nimajo prave, resnične ljubezni do svojih volilcev!

Demonstracije v Trentu. — V ponedeljek ob 11. in pol uri zvečer je bila pred restavrantom Forst vsled prepira, nastalega med vojaki in civilisti demonstracija, katere se je udeležilo več sto oseb. Izgredniki so razbili okna restavracije. Vladni svetnik Erler je prisel na lice mesta s policijo in orožniki, je miril množico ter zabranil, da ni ista razdejala restavrant. Ob 1. uri po polnoči so se izgredniki razkropili. Množica je skušala pripraviti še druge jzgrede, toda bila je razkropljena. Ob 8. uri zjutraj je bil vzpostavljen mir. Tri osebe so bile aretovane. Dva Italijana sta lahko ranjena.

Volitve v Italiji. — Kakor smo že poročali, so se vršile v Italiji volitve v zbornico. Prej je bilo znanih 465 izidov volitev, ostalo je še 74 ožjih volitev. „Tribuna“ javlja, da znaša do sedaj število vladnih pristavev 343, pristavev konservativne opozicije 33, radikalcev 25, republikancev 21, socialistov 27, klerikalcev 2, in neodvisnih poslancev 14. Te številke značijo popolno zmago vladne stranke in poraz socialne. „Giornale d'Italia“ steje skrajno levo na 88 zastopnikov, izgubila je torej 14 mandatov.

Sestanek škofov. — „Polit. Correspondenz“ javlja, da namerava sv. Stolica sklicati dalmatinske in istrske škofove na konferenco v Rim ali v kako dalmatinsko mesto, to pa v svrhu, da se razbistrijo mnenja in stališča o raznih narodnostnih in cerkvenih vprašanjih. V vatikanskih krogih trdijo, da sedanji papež Pij X. ne misli preklicati odredbe glede staroslovenske liturgije.

Ženitovanje pred poroko. — Te dni so obhajali v Sallah pri Ganghofen-u v Nemčiji ženitovanje pred poroko. Poroka bi imela biti 27. oktobra, ker je točil pivo tamošnji krčmar le do 26., je imel mlad par krčmarju in pivu na ljubo ženitovanje in gostovanje pred poroko. To je bil maček pred altarjem!

Sestanek italijanskih županov v Trstu. — V nedeljo so se sesli župani vseh avstrijskih italijanskih občin v mestni tržaki dvorani, da protestirajo proti izgredom Nemcev v Inomostu. Bilo jih je okrog 90. Na velikem trgu se je zbrala ogromna množica, ki je upila: „Evviva Trieste italijana!“ „Evviva l'università italiana a Trieste!“ „Viva Italia!“ itd. Po končani seji je bil slovesen obhod po mestu.

Banana in alkohol. — Iz Angleškega je došla vest, katera je pokazala nasprotnikom alkohola novo pot, kako se da boj proti zauživanju alkohola uspešno izvojevati s tem, da se pospešuje zauživanje sadja. Isto je tudi sredstvo, s katerim se pride v okoliščinah sladkosnednosti otrok, ki si za vsak pridobljeni vinar kujejo sladčice. To se je pokazalo v Londonu, odkar se je povečal vvoz banan in drugega tropičnega sadja v zadnjih treh letih. Pred petimi leti je stel vvoz banan na Anglesko približno 300.000 vrhov. Na prizadevanje takratnega kolonialnega ministra Chamberlain-a se je vstanovila neposredna parna zveza z Jamaiko. Vzrok temu je bil, da se angleške otoke v zapadni Indiji, katerim je zelo škodovalo propadanje sladkorjevega trsta, odkodujejo s sadnimi nasadi in posebno z nasadi banan. Leta 1900. je znašal vvoz banan že 2 milijona vrhov, in lansko leto je zrastle vvoz na celih 5 milijonov, h katerim pride še vvoz različnega drugega tropičnega sadja. Toda preračunilo se je, da doseže število vvoženih vrhov iz Jamaike in otoka Costarice v nekaj letih število 24ih milijonov. Najprej se je spoznalo, da izpijejo sedaj težki v luki, ki prekladajo dole banane, mnogo manj zganja kot poprej in da je ponehalo zauživanje alkohola v vseh onih krajih Londona, kjer se ponuja in prodaja v velikih količinah banane. Pa tudi sladčičarji so se začeli jeziti, češ, da sploh ne prodajo več cenejših sladčič, ker kupujejo otroci raje banane. Ako se bo to delj časa opazovalo v Londonu, lahko poskrbe antialkoholiki, da pride tudi v nese kraje ta okusen, zdrav in hranilen sad. Srednja Amerika in zahodno indijski otoki lahko preskrbujejo ves svet s tem koristnim sadjem.

Književnost.

„Potop“. — Prvi del slavnega Sienskiewičevega romana bo dotiskan ta teden. Obsega 42 tisk. pol. To je manjša polovica celega romana.

Roman bomo tudi elegantno vezali. Cena vezavi za obe knjigi 2 K proti plačilu naprej.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfiževo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravnorimene barve po K 1.40, bele barve K 2. Trskino železno jetrno olje. Raba tega olja je posebej priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno boleznim, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev. Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolni v steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim oč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolletti jeva pijača iz kine in železa najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem. Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Naznanilo preselitve!

Podpisani si usojam uljudno naznaniti svojim cenj. gg. odjemalcem in slav. občinstvu sploh, da preselim s početkom novembra t. l.

zalogo moke valjčnega mlina W. Jochmann iz Ajdovščine

iz dosedanjih prostorov v Rabatišču

v lastne prostore na Stolnem trgu 9.

tik Stolne cerkve.

O tej priliki se prav toplo priporočam za cenj. naročila na izborna mlinske izdelke te domače tvrde, zagotavljač najboljšo postrežbo, toliko z blagom kakor tudi s cenami.

Ob enem naznanjam tudi, da se odda v najem v hiši na Stolnem trgu št. 9. s 15. novembrom t. l. večji prostor, zelo pripraven za kako trgovino ali boljše obrt v pritličju, ter 1 večje in 2 manjši jako čedni stanovanji v I. in II. nadstropju.

Jos. Rovan.

ZLATAR

DRAGOTIN VEKJET

(C. VECCHIET)

Corso 47 — TRST — Corso 47

Priporočam svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih, zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur. Velika izbér srebrnine za darila.

Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.

Cene zmerno.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4%, — večje, stalno naložene najmanj na jedno leto, po dogovoru — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izjeme obrestil. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posejila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje

Zadrugniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 30. junija 1904:

Deleži: a) podpisani K 1,174.800—
b) vplačani 376.103—
Dana posejila 1.930.929—
Vloge 1.828.591—

Podpisana si usojata naznanjati slavnemu občinstvu, da sta otvorila s 1. novembrom t. l. v Glediški ulici št. 18 in 20

veliko zalogo usakovrstnega vina.

Zajedno opozarjata, da sta si nabavila domača vina v velikih množinah iz najodličnejših virov ter lahko zalagata vedno bodisi v sodih ali steklenicah. Za pristnost vina jamčita.

C. Sicherle & Co.

„Trgovski dom“.

Takoj se sprejme v službo

hišnik

v novem »Trgovskem domu«. Naloga mu bo: skrbeti za red v celem poslopiju, oskrbovati centralno kurjavo in električno razsvetlobo, vse pobištvo, opravo itd. v dvorani, garderobah, restavraciji itd., paziti posebno na red v prostorih, kjer bodo razna društva ter event. po sporazumu z društvi opravljati nalogo društvenega čuvaja.

Prosilci morajo biti dovolj inteligentni Slovenci, morda taki, ki uživajo že kako penzijo in jim bo ta služba v priboljšek. Morajo pa biti oženjeni, najraje brez velike rodbine, da tudi soproga lahko pomaga ob veselich v garderobi. Stanovanje prosto. Plača po dogovoru. Prošnje na naslov:

„Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici“.

A. vd. Berini - Gorica

Šolska ulica št. 12

velika zaloga oljkinega olja

prve vrste

najboljših vrst iz Istre, Dalmacije, Melfette, Bari in Nice

s prodajo na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: K — 72, — 80, — 88, — 96, 1-04, 1-12, 1-20, 1-36, 1-44, 1-60, 1-80.

Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštalno prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zameni s polno.

Pravi vinski kis in navader. Zaloga mila in sveč.
Cene zmerne.

Novo kegljišče.

V hotelu „pri zlatem jelenu“ je p. n. občinstvu na razpolago novo, na najmodernejši način napravljeno kegljišče. — Cene goriške. Za sklenjene družbe so na razpolago še 4 večeri na teden. Natančnejše pogoje daje uprava hotela.

Išče se deklico,

inteligentno in s 1500 kron kavicje, v svrhu sprejema neke trgovine v Gorici. Zahteva se znanje slovenskega, italijanskega in nemškega jezika.

Ponudbe na: „Gbuvala“ upravništvo „Soče“.

Dramatičnim društvom in diletantom se nadalje priporoča za uprizoritev igre »Talijske«. Ureja F. Govékar

Izdaja in zalaga »Goriška Tiskarna« A. Gabršček

- I. zvezek: Pri puščavniku. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
- II. „ : Bratranec. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 3 ženske osebe.)
- III. „ : Starinarica. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 4 ženske osebe.)
- IV. „ : Medved snubač. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 1 ženska oseba.)
- V. „ : Doktor Mrbar. Veseloigra v enem dejanju. — (5 moških, 3 ženske osebe.)
- VI. „ : Dobrodošli! Kdaj pojedete domu? Veseloigra v enem dejanju. — (2 moški, 2 ženski osebi.)
- VII. „ : Pušfarka. Burka v enem dejanju. — (3 moške, 2 ženski osebi.)
- VIII. „ : Čitalnica pri branjevl. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 5 ženskih oseb.)
- IX. „ : Idealna tašča. Veseloigra v enem dejanju. — (1 moška, 3 ženske osebe.)
- X. zvezek: Eno uro doktor. Burka v enem dejanju. — (6 moških, 3 ženske osebe.)
- XI. „ : Dve tašči. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
- XII. „ : Mesalina. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 3 ženske osebe.)
- XIII. „ : Nemški ne znajo. Burka v enem dejanju. (8 moških, 1 ženska oseba.)
- XIV. „ : Rastresenca. Veseloigra v enem dejanju. (3 moški, 1 ženska oseba.)
- XV. „ : Prvi ples. Komedija v enem dejanju. (2 moški, 6 ženskih oseb.)
- XVI. „ : V medenih tednih. Burka v enem dejanju. (5 moških, 3 ženske osebe.)
- XVII. „ : Milinar in njegova hči. Zaloigra v petih dejanjih. 8 moških, 4 ženske.

Anton Ivanov Pečenko - Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Zaloga piva

„Delniško družbe združenih pivovarov Zalec-Laški Jrg in plzenjskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Mlošanske pivovarne“.

Zaloga ledu, karerega se oddaja na debelo od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.

Dr. med. univ. Jernej Demšar

praktični zdravnik, specialista za kožne in spolne bolezni

je začel ordinirati

8. novembra in sicer od 10. do 12. dopoldne in od 5. do 6. popoldne.

LJUBLJANA

v Prešernovih ulicah, Mestna hranilnica, II. nadstropje.

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si je pokvaril želodec, bodisi da se je prehladil ali prenapolnil želodec, jedel slabo pripravljena, neprebavljiva, pregorka ali premrzla jedila, ali sploh neredno živel, tako da trpi na gorečici, želodčnem krču, tiščanju želodca, težkom prebavljanju ali zasliženju, bodi priporočeno dobro in izvrstno domače zdravilo, katero je že mnogo let v rabi. To zdravilo je

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Ullrich-ovo zeliščno vino je napravljeno iz pristnega vina in izvrstnih zdravilnih zelišč, krepki in oživlja želodec, ozdravi vse želodčne bolezni in pospešuje obnovenje sveže krvi. Ako se rabi zeliščno vino pravočasno, se vse želodčne bolezni skoraj takoj ozdravijo. Ne sme se toraj obotavljati in se mora že pri glavobolu, riganju, deravici (zgaga), napanjenju, bljuvanju takoj rabiti. Večkrat izginejo vse te bolezni, ako človek parkrat pije omenjeno zeliščno vino.

Ako se človeku zapeka in ne more na počrebo, čuti nekako tesnobo, kianje (madron), srčno utripanje, brzesnost, kakor tudi zasedanje krvi v jetrih, vranici in vratnici (hemoroidi). Zeliščno vino ozdravi vse to hitro, odpravi neprebavljivost in odstrani iz želodca in črev vse nepotrebne in nerabljive snovi.

Medlost, bledost, pomanjkanje krvi in oslabelost so navadno posledice slabe prebaviljanja, slabe prve in bolnih jeter. Ako se nima apetita oslabi, a glavobol in noči prebije brez spanja ukivajo tako nanj, da začne hirati. Zeliščno vino pomaga zopet, okrepivši životno moč. Zeliščno vino pospešuje apetit, prebavo in reditvo, pospeši delovanje krvi, pomiri razdražene živce in oči veseli do življenja. Vse to dokazujejo mnoge zahvale in pripoznanja.

Zeliščno vino se dobi v steklenicah po gl. 1-50 in 2- v lekarnah v Gorici, Korminu, Ajelu, Čaplungu, Gradežu, Romansu, Fiumičelu, Gradišču ob soči, Ronkah, Ogleju, Trzinu, Kanalu, Vidmu, Palmarnovi, Tolminu, Idriji, Ajdovščini, Sežani, Vipavi, Portogruaru, Trstu itd. kakor tudi po vseh lekarnah avstro-ogerske monarhije in bližnjih deželah. Lekarna G. Cristofolotti v Gorici pošilja tri in več steklenic zeliščnega vina po originalnih cenah po s Avstriji

Opominja se na različne ponaredbe!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Oje zeliščno vino ni nikaka skrivnost, ono obstoji iz: Malaga vina 450,0, vinskega spirita 100,0, glicerine 100,0, rudečega vina 240,0, soka jerebikovih jagod 150,0, črnojnovega soka mane 30,0, koprca, janeža, helenine korenike, amerišanske korenike, korenike svišča in kolmeža 10,0. Vse te dele naj se zmešal

J. Zornik

trgovina z modnim in svilenim blagom, pleteninami perilom, potrebščinami za šivilje in krojače, uljudno naznanja, da se

preseli

dne 15. novembra 1904
v Gosposko ulico št. 10, tik hotela „Tri Krone“.

Močno znižane cene samo še do končane preselitve.

Po tovarniških cenah:

volnene rute, šerpe, Jaeger in belo perilo, in pletenine.

Večja partija letnih in zimskih blus za dame radi opustitve istih, samo dokler traja še zaloga:

za polovico cene.

Išče se vodjo

za vže obstoječo zalogo piva v Gorici. Isti mora imeti poleg jezikovne zmožnosti tudi neka; trgovske knjigovodske izobrazbe. Zahteva se primerno varščino v gotovini ali v drugačni obliki.

Služba je trjna. Nastop in plača po dogovoru. Reflektuje se le na vestno in delavno moč. Tozadevne pismene ponudbe je pošiljati do 20. novembra na naslov:

Josip Rovani

zalagatelj vrhniške pivovarne Gorica.

P. s. Sprejme se tudi pridnega in pisave zmožnega razvaževalca piva.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Gorica ♦ Gorica

Hôtel

„pri zlatem jelenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za prenočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in ptuja vina. Izvirno pilzensko »prazdroj«-pivo.

Doslej je izšlo v zalogi

„Goriške Tiskarne (A. Gabršček“

v Gorici

7 knjig „Denca slovanskih povestij“

□ □

- I. knjiga: 1. Figura. — 2. Iz križarskih bojev na Poljskem. — 3. Slepčvodja. — 4. Slika iz gladnih let. — 5. Slovaške sličice. — 6. Ada. 7. Očenaš. — 8. Sovražnik. — Cena K 1-
II. knjiga: 1. Mati in sin. — 2. Vsakdanji dogodki. — 3. Ded Liben. — 4. Sanjarije in resničnost. — 5. Na brodu. — 6. Zlatija, vojaška nevesta. — 7. Žywila ali moč domovinske ljubezni. — 8. Črnogorski stotnik. — 9. Odrtnik. — 10. O Hiljakih. — Cena K 1-
III. knjiga: 1. »Prokleti ste...!« — 2. »Kadar pridem z vojne!« — 4. Pomladni mraz. — 5. Slike. — 6. »Narodne pripovedke«. — Cena K 1-20
IV. knjiga: 1. Rusinja. — 2. Prve rože. — 3. Mala igra. — 4. Stara pestunja. — 5. Maščeval se je. — 6. Jetnikovi otroci. — Cena K 1-20
V. knjiga: 1. Lux in tenebris lucet. — 2. Moč ljubezni. — 3. Že zopet. — 4. Glasovi iz groba. — 5. Noč v gozdu. — 6. Izdajalec. — 7. Gozd šumi. — 8. Dva huzarja. — Cena K 1-20
VI. knjiga: 1. Črtice z ogljem. — 2. Ta tretja. — 3. Poroka po pomoti. — Cena K 1-20
VII. knjiga: 1. Bolnik. — 2. Dež. — 3. Svetla prikazen. — 4. Pripovedka o ošabnem Ageju. — 5. Stari oče Zahar. — 6. Gorolomov. — 7. Strašna osveča. — 8. Dva sina. — 9. Zakaj? — Cena K .20

»Veneo slov. povestij« prinaša prevode iz ruščine, poljščine, češčine, slovaščine in srbohrvaščine. — Izhaja v nedoločenih rokih.

Rdor naroči po pošti, naj pridene 10 vln. za poštnino.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Na zahtevanje pošiljamo cenik naše književne zaloge.